

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев1 20/2024
13.03.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Миљуш, председника већа, Татјане Ђурица, Мирјане Андријашевић, Иване Рађеновић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници по тужби тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Ружа Зеленовић, адвокат у ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Слободан Кнежевић, адвокат у ..., ради утврђења права службености пролаза, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3172/17 од 28.09.2017. године, у седници већа одржаној 13.03.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 3172/17 од 28.09.2017. године.

УСВАЈА СЕ ревизија, **УКИДАЈУ СЕ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 3172/17 од 28.09.2017. године и пресуда Основног суда у Старој Пазови судска јединица у Инђији П 386/14 од 27.11.2015. године, и предмет се враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Основни суд у Старој Пазови судска јединица у Инђији донео је пресуду П 386/14 дана 27.11.2015. године којом је у првом ставу изреке констатовао да усваја тужбени захтев и утврдио да тужилца има право службености пролаза пешице и путничким возилима преко дела катастарске парцеле, власништво тужене, број .. од 28а 77м2, уписане у листу непокретности бр. .. КО ..., у ширини од 2,5 метара и то целом дужином од кат. парцеле бр. ..., која представља јавни пут, кроз капију тужене па до кат. парцеле бр. ..., која представља пружни појас ЈП Железнице Србије, тереном већ постојећег „зеленог пута“ омеђеног на страни тужене стаблима воћака, бреза, виноградом, и са друге стране омеђеног оградом кат. парцеле бр. ..., уписане у Лист непокретности бр. .. КО ..., власништво ВВ, као и баштом и засадама воћки и винове лозе тужилце, све у корист повласног добра катастарске парцеле тужилце бр. .., укупне површине 18 ари 85 м2, уписане у Лист непокретности бр. .. КО ..., што је тужена дужна признати и трпити и дозволити да се тужилца, као власник повласног добра и корисник службености пролаза

упише у јавне књиге код РГЗ СКН Инђија; у другом ставу изреке наложио туженој да са капије постављене према јавном путу кат. парцеле ..., скине катанац и омогући тужиљи несметано улажење и пролажење, и да са означеног службеног пута уклони три стабла јабука и три бетонска стуба, као и да уклони све друге препреке које ометају нормално вршење права службености пролаза у наведеном обиму, те у трећем ставу изреке обавезао тужену да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 162.800,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате, а преостали део захтева тужиље за накнаду трошкова парничног поступка одбио као неоснован.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 3172/17 од 28.09.2017. године одбијене су жалбе парничних странака и наведена пресуда је потврђена. Одбијени су захтеви странака за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је изјавила благовремену ревизију позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Уставни суд је одлуком Уж 9521/2018 донетом 07.03.2024. године поништио решење Врховног касационог суда Рев 1102/18 од 14.03.2018. године и одредио да исти суд донесе нову одлуку о ревизији.

Да је ревизија благовремена, Врховни суд је закључио према стању у списима предмета, на основу чињеница утврђених из повратнице за доставу другостепене пресуде пуномоћнику тужене, према којој је пресуда достављена дана 26.10.2017. године, и из садржине коверте у којој је ревизија достављена суду предајом препоручене пошилке РЕ...РС дана 27.11.2017. године, и применом одредбе члана 104. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ бр. 72/11...55/14) према којој је поднесак који је везан за рок благовремен ако је поднет суду пре истека рока, а дан подношења поднеска упућеног суду преко поште пропорученом пошилком сматра се као дан подношења суду, и члана 403. став 1. истог закона, којом је прописано да против правноснажне пресуде донете у другом степену, странке могу да изјаве ревизију у року од 30 дана од дана достављања пресуде.

Тужиља је поднела одговор на ревизију.

Врховни суд је оценио разлоге за посебну ревизију у смислу одредаба члана 404. став 1. Закона о парничном поступку, којим је прописано да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија), те да о дозвољености и основаности ревизије из става 1. тог члана одлучује Врховни суд у већу од пет судија, и решио да дозволи одлучивање о посебној ревизији ради уједначавања судске праксе о стицању права стварне службености одржајем.

Врховни суд је испитао основаност ревизије по одредби члана 408. Закона о парничном поступку и закључио да је ревизија основана.

Према чињеничном стању кога је утврдио првостепени суд, на основу ког је донета побијана пресуда, тужила је власник парцеле .. од 18а 75м² уписане у л.н. бр. .. КО ... која је настала деобом парцеле број .. на парцелу број .. и парцелу број .. . Првобитна парцела .. од 28а 77м² била је у сусвојини ГГ и ДД у време деобе на парцелу број .. и садашњу парцелу .., 1980. године. Од 29.06.1982. године парцела .. је сувласништво ЂЂ и ЕЕ у једнаким деловима, да би на основу купопродајног уговора од 20.02.2001. године та парцела била уписана као власништво ЖЖ, а затим од 31.10.2007. године као власништво ВВ. Правни следбеник власника парцеле .. је уговором од 07.03.2000. године садашњу парцелу .. продала тужили, која је и уписана као власник. На основу идентификације парцела од стране РГЗ СКН Инђија, парцела број .. власништво ВВ налази се на северу у односу на парцелу број .., и целом својом ширином излази на јавни пут .., док се парцела тужиле број .. налази у продужетку парцеле .. на југу и излази целом својом јужном границом на парцелу железничке пруге број .. (тзв. некатегорисани земљани пут). На западној страни парцела тужиле се граничи са парцелом .. у дужини око 120м, а на источној граничној линији у дужини око 140м². Парцела тужене, број .. површине 28а 77м² је била својина ЗЗ, затим од 08.09.1994. године уписана као сувласништво ИИ и тужене, а од 24.01.1995. године уписана као својина тужене. Са северне стране та парцела излази на јавни пут на парц. бр. .., а са јужне стране излази на парцелу пруге и пружног појаса број .. . На основу положаја у катастарским плановима, парцела тужиле .. не излази ни на један јавни пут. На јужној страни парцела тужиле и тужене, као и њима суседних парцела, уз границу са парцелом пруге и пружног појаса (парц. бр. ..) у функцији је колски пут који делимично иде преко парцеле пруге и пружног појаса. У једном делу тај пут иде по јужним крајевима парцеле тужене .. и тужилине парц. .. . Тај пут се не води у јавним евиденцијама непокретности. То је земљани пут насут дробљеном ризлом ширине око 2,5м. Уз тај пут је направљена метална капија као улаз на парцелу број .., коју сведоци називају „доња“ капија, а остали део те парцеле уз пут је ограђен бетонским стубовима са бодљикавом жицом. У фактичком стању уз наведени пут на јужној страни парцеле тужиле број .. постоји ограда са дрвеним стубовима. Гранична линија између парцела парничних странака није на терену ограђена, али на тремеђи парцела са парцелом .. постоје три бетонска стуба на међусобном растојању од по 9 м. Наспрам два та стуба налази се објект и тераса тужене, а удаљеност од терасе тужене до границе парцеле тужиле је 2,5м. „Горња“ капија на парцели тужене се налази на северном делу парцеле, до јавног пута на парцели број .. . Тужбени захтев је усмерен на утврђење права службености пролаза пешице и путничким возилом преко дела парцеле тужене број .. у ширини од 2,5 м целом дужином парцеле од јавног пута на парцели .. кроз „горњу“ капију до парцеле број .. Железница Србије, дакле до земљаног пута насутог дробљеном ризлом ширине 2,5 м, и „доње“ капије, у корист повласног добра парцеле .. у својини тужиле, али и да тужена скидањем катанца са те капије и уклањањем 3 стабла јабука и 3 бетонска стуба и др. омогући несметано улажење и пролажење.

На основу утврђења да је након деобе првобитне парцеле на две парцеле пре 1964. године, а затим и цепања 1980. године на парцеле .. (ВВ) и парц. бр. .. (тужиле) и парц. бр. .. (тужене), од обеју парцела парничних странака формиран тзв. „зелени пут“ целом дужином ових парцела, од „горње“ капије до тзв. „доње“ капије, који пут је као такав одржаван, кошена је трава, на терену дефинисан и коришћен као пут, пролаз, и од тужиле након 1997. године и њених правних претходника дуги низ година, тачније од формирања пре 1964. године до 1997. године у непрекидном трајању 30 и више година, све док се половином 1998. године тужена није томе успротивила, нижестепени судови закључују да је тужила одржајем стекла право службености пролаза „зеленим путем“,

на делу парцеле тужене ширином 2,5 м, па су усвојили тужбени захтев. Како је тужена стицању путем одржаја на страни тужиле супротставила тврдњу о прекаријалном коришћењу службености, другостепени суд образлаже да тужена није доказала, нити из доказа и у поступку утврђених чињеница произилази да је у конкретном случају дошло до оваквог вршења службености, и то независно од добросуседских односа на које се позива тужена у прилог тврдњи да је била реч о прекаријалној службености. Такав закључак изводи тим пре, што потреба за спорним пролазом произилази и из положаја парцела, њиховог настанка и могућности прилаза парцели тужиле, и што тужена није доказала да је њен отац уступио службеност на коришћење до опозива, односно да се ради о прекаријуму.

Врховни суд закључује да такав чињеничноправни закључак нижестепених судова за сада не може да прихвати за правилан.

Према одредби члана 49. Закона о основама својинскоправних односа, стварна службеност је право власника једне непокретности (повласно добро) да за потребе те непокретности врши одређене радње на непокретности другог власника (послужно добро) или да захтева од власника послужног добра да се уздржава од вршења одређених радњи које би иначе имао право вршити на својој непокретности. Стварна службеност се може установити на одређено време или за одређено доба године. Према таквим одредбама, стварна службеност је право, које подразумева две непокретности (повласно и послужно добро) различитих власника, на основу ког за потребе једног добра власник врши одређене радње на другој непокретности, другог власника. Стварна службеност заснива се правним послом, одлуком државног органа и одржајем (члан 51).

Према одредби члана 54. Закона о основама својинскоправних односа, стварна службеност стиче се одржајем када је власник повласног добра фактички остваривао службеност за време од 20 година, а власник послужног добра се томе није противио (став 1.). Стварна службеност се не може стећи одржајем ако је вршена злоупотребом поверења власника или држаоца послужног добра, силом, преваром или ако је службеност уступљена до опозива (став 2).

Прекаријум је бесплатно уступање нечега на привремено коришћење до самовласног опозива од стране уступеоца. Службеност пролаза не може се стећи коришћењем тако дате дозволе, односно уступања, према изричитој одредби става 2. члана 54. наведеног закона. За постојање савесног поседа права службености пролаза потребног за стицање права службености пролаза одржајем, потребно је да се службеност врши као право, и да власник послужног добра такав пролаз прихвата као вршење права власника повласног добра. Да би савестан посед службености пролаза водио стицању права службености одржајем, потребно је да се заснива на споразуму између власника послужног и повласног добра о таквом праву, а не на необавезној услузи између рођака, или добрих суседа, или измољеној услузи. Из утврђеног чињеничног стања не произилази ниједна чињеница о томе на који начин и када је установљена могућност пролаза власника повласног добра, парцеле број .. од 18а 85м2, у садашњем облику и димензијама, преко садашње парцеле .. од 28а 77м2 као евентуалног послужног добра, да би се могло закључити да је постојао споразум о таквој употреби која има садржину службености, а не о необавезној услузи између тадашњих власника једне неподељене непокретности, а затим неограђених новонасталих парцела. Ово посебно код исказа сведока ЈЈ (која је продала парцелу тужиле) да приликом сачињавања уговора није наведена службеност пролаза приликом продаје плаца тужиле (страна 7. првостепене пресуде) и то зато што је пут формиран од све три парцеле (... и ..).

Надаље, према утврђењу нижестепених судова, до деобе првобитне парцеле .. у сусвојини ГГ и ДД на парцелу .. од 10а 02м2 и парцелу бр. .. површине 18а 75м2 (данашњу) дошло је 1980. године, при чему није расправљено када је настала парцела .., што је посебно важно јер је све то био јединствен плац који су користили сви власници, рођаци и потом добри суседи, што значи да није било посебне повласне и послужне парцеле. Од постанка садашње парцеле .. 1980. године до 1998. године, када се према утврђеном тужена успротивила коришћењу парцеле .., није прошло 20 година евентуалног мирног поседа службености пролаза преко парцеле .. у корист власника парцеле .. као повласног добра. Уколико је на основу првобитно стеченог пролаза без посебног уговора, односно споразума о службености пролаза власник парцеле .. прелазео преко парцеле .., он је свакако несавестан држалац права службености од тренутка када се томе успротивио власник парцеле .. . Посебно, код тврдње да је пролаз вршен 30 година у ширини од 2,5м и то целом дужином парцеле .., било је потребно расправити по ком основу, и за потребе које парцеле, што је изостало. Тужбеним захтевом тражи се утврђење стицања права службености пролаза целом дужином парцеле тужене, у ширини од 2,5 м. Међутим, у северном делу кроз „горњу“ капију та парцела излази на јавни пут - парцелу број .., а не на тужиљину парцелу, па се доводи у питање стицање права службености пролаза од те капије, целом дужином парцеле тужене. Трајање вршења и садржину права службености коју утврђују судови као стечену одржајем, посебно доводи у питање чињеница да је туженој наложено да ради вршења такве службености и у том обиму уклони 3 бетонска стуба и три стабла јабука, за које није утврђено од када стоје на путу који тужиља тврди да несметано користи дуже од 20 година. Треба имати у виду и то, да је закључак о постојању „зеленог пута“ као предмета службености суд извео и на основу тога да се на њему трава косила, што само по себи не доводи до закључка о другачијем стању од осталог дела парцеле тужене, нити ко је ту траву косио ради евентуалног одржавања правца службености.

Према свему изнетом доведена је у питање правилност чињеничноправног закључка нижестепених судова о трајању таквог вршења службености које би водило стицању права својине одржајем на страни тужиље као власника повласног добра у односу на тужену као власника повласног добра.

Због тога су укинуте другостепена и првостепена пресуда, по одредби члана 416. став 2. Закона о парничном поступку, како би се расправиле све чињенице на које је указано, од значаја за правилну примену одредаба Закона о основама својинскоправних односа о стицању права стварне службености одржајем, и донела правилна одлука о тужбеном захтеву, и последично одлучило и о трошковима целог поступка, по одредби члана 165. став 3 Закона о парничном поступку.

**Председник већа-судија
Татјана Миљуш, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић